

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Voorontwerp van decreet over de premie kwalificerend werkplekieren voor ondernemingen en de leerlingenpremie alternerende opleiding

- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Dit voorontwerp van decreet beoogt de optimalisatie en vereenvoudiging van de incentives voor ondernemingen in het kader van werkplekieren binnen een kwalificerende opleiding. Er wordt een premie kwalificerend werkplekieren ingevoerd. Deze premie stimuleert ondernemingen om een kwalitatieve leerwerkplek aan te bieden in het kader van een kwalificerende opleiding met een intensieve werkplekcomponent.

Daarnaast wordt een leerlingenpremie alternerende opleiding ingevoerd. Deze premie moet leerlingen stimuleren om hun alternerende opleiding met een intensieve werkplekcomponent succesvol af te ronden.

In lijn met de beoogde vereenvoudiging heft dit voorontwerp van decreet tenslotte de bestaande incentives op in het kader van werkplekieren, meer bepaald de start- en stagebonus, de mentorkorting, en de doelgroepvermindering voor leerlingen alternerende opleiding en de doelgroepvermindering voor deeltijds werkende jongeren uit het deeltijds beroepsonderwijs.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Werk en Sociale economie

Inhoudelijk structuurelement: Competenties

Beleidsdoelstelling: Levenslang leren stimuleren en nieuwe leerwegen verkennen (OD VII 1.3)

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De beleidsnota Werk en Sociale Economie 2019-2024 kondigt aan dat de bestaande incentives om alternerend leren in ondernemingen te stimuleren (de mentorkorting, start- en stagebonus, ...) worden herbekeken. Dit in functie van het beter inzetten van deze middelen om de leercultuur te verhogen, met bijzonder aandacht voor KMO's. De ambitie is om ondernemingen te stimuleren om

leerwerkplekken aan te bieden in het kader opleidingen die toeleiden naar een onderwijs- of beroepskwalificatie, zoals duaal leren en andere alternerende opleidingen.

In het kader van het actieplan 'Alle Hens aan Dek' werd de reguliere stagebonus uitgebreid met de aanvullende stagebonus voor ondernemingen in het schooljaar 2020-2021. Een selectieve verlenging van deze maatregel ligt voor met het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de verruimde stagebonus voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023.

In de adviezen opgemaakt door de SERV, VLOR en Vlaams Partnerschap Duaal Leren (januari 2022) naar aanleiding van het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot regeling van de verruimde stagebonus schooljaren 2021-2022 en 2022-2023¹ in het kader van het actieplan 'Alle Hens Aan Dek', vraagt de SERV een uitbereiding van het leeftijdscriterium van de start- en stagebonus naar meerderjarige leerlingen. Ook het advies van het Vlaams Partnerschap Duaal Leren geeft dit mee als een te onderzoeken piste. Deze adviezen liggen in de lijn van voorliggend ontwerpdecreet, waar bij zowel de premie kwalificerend werkpleklers voor de onderneming als bij de leerlingenpremie alternerend leren de leeftijd van de lerende niet wordt meegenomen als toekenningsvoorwaarde. De bestaande start- en stagebonus wordt opgeheven. In datzelfde advies vraagt de SERV om werk te maken van een automatische toekenning van de stagebonus voor ondernemingen, om de non-take-up ervan te minimaliseren. In de uitvoering van het voorliggende voorontwerp van decreet wordt deze mogelijkheid onderzocht.

Het Vlor-advies² naar aanleiding van hetzelfde besluit is positief over de verruimde stagebonus, aangezien deze ondernemingen extra stimuleert om meerderjarige leerlingen de kans te geven om via werkpleklers hun kwalificatie te behalen. De Vlor herhaalt in dit advies ook een aantal verwachtingen naar de voorliggende hervormde maatregel: een differentiatie van de premie naargelang de grootte van ondernemingen en het voorzien van een incentive voor de cursisten van het volwassenenonderwijs. Het voorliggend ontwerpdecreet komt hier aan tegemoet: de leeftijd van de lerende wordt niet meegenomen als criterium en de premie voor de onderneming wordt ook toegekend voor lerenden uit het volwassenenonderwijs. De hoogte van de premie is voorwerp van het uitvoeringsbesluit.

Het ontwerp van decreet wordt aangepast aan het wetgevingstechnisch- en taaladvies nr. 2022/85 van 10 maart 2022.

Het advies van het Departement Cultuur, Jeugd en Media (10 maart 2022) bij het kind- en jongereneffectenrapport, JoKER, zoals opgenomen in de memorie van toelichting, gaf geen aanleiding tot wijzigingen.

Het positief advies onder voorwaarden van de Inspectie van Financiën werd verleend op 24 maart 2022.

Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, werd gevraagd op 1 april 2022.

¹[Advies verruimde stagebonus | SERV.](#)

²[Verruimde stagebonus voor werkpleklers voor meerderjarige leerlingen | Vlor](#)

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Vandaag ontvangen onderneming en lerende financiële ondersteuning in het kader van werkplekieren vanuit 5 verschillende maatregelen:

- De startbonus: een premie voor de leerling om deze te stimuleren de alternerende opleiding volledig af te werken.
- De stagebonus: een premie voor de onderneming die wil stimuleren om een leerwerkplek aan te bieden in het kader van duaal leren en andere alternerende opleidingen;
- De doelgroepvermindering voor de mentor (mentorkorting): een vermindering op de werkgeversbijdragen voor de werknemer die als mentor wordt ingezet;
- De doelgroepvermindering voor leerlingen in een alternerende opleiding: een vermindering op de werkgeversbijdragen op de loonkosten/leervergoeding voor de lerende in het kader van een alternerende opleiding, indien de jongere minstens 20 uur per week opgeleid wordt op de werkvloer.
- De doelgroepvermindering voor deeltijds werkende jongeren uit het beroepssecundair onderwijs: een vermindering van de werkgeversbijdragen voor de loonkosten voor de lerende in het kader van een opleiding binnen het deeltijds beroepssecundair onderwijs indien de jongere minder dan 20 uur per week opgeleid wordt op de werkvloer.

De maatregelen gericht naar de onderneming hebben elk hun eigen toepassingsgebied, voorwaarden, beperkingen en wijze van aanvraag. Eén premie moet het aanbod aan incentives voor ondernemingen, die zich engageren als leerwerkplek in een kwalificerend opleidingstraject, vereenvoudigen.

- 1) Het voorontwerp van decreet beoogt enerzijds het invoeren van een **premie kwalificerend werkplekieren voor ondernemingen**. Eén duidelijke premie belooft ondernemingen voor hun engagement als leerwerkplek, stimuleert hen tot het zorgen voor kwalitatieve begeleiding van de lerende op de werkplek en zet ondernemingen aan om mee te werken aan kwalificerende opleidingen. Door het opnemen van een duidelijke kwaliteitsvoorwaarde bij het toekennen van de premie kwalificerend werkplekieren voor ondernemingen, worden ondernemingen gestimuleerd om hierin te investeren.
- 2) Verder voorziet dit decreet een **leerlingenpremie alternerende opleiding**, gericht op leerlingen duaal en alternerend leren in het secundair onderwijs. De leerlingen in een alternerende opleiding kunnen vandaag aanspraak maken op een startbonus. Deze tegemoetkoming wil leerlingen stimuleren hun alternerende opleiding volledig af te werken. Deze startbonus is vandaag enkel voorbehouden voor leerlingen die de startbonus voor het eerst aanvragen voor ze de leeftijd van 18 jaar bereikt hebben. In eerdere adviezen van VLOR, SERV en Partnerschap Duaal Leren met betrekking tot deze thema's, wordt deze maatregel vaak als discriminerend bestempeld voor meerderjarige leerlingen. De doelgroep van deze nieuwe leerlingenpremie wordt niet afgebakend door een leeftijdsvoorwaarde. Zo kunnen alle alternerende leerlingen in aanmerking komen voor deze premie, ongeacht hun leeftijd bij aanvraag van de premie.
- 3) Dit voorontwerp van decreet heft tenslotte de bestaande specifieke maatregelen op in het kader van werkplekieren, namelijk de start- en stagebonus, de mentorkorting, en de doelgroepvermindering voor leerlingen alternerende opleiding en de doelgroepvermindering voor deeltijds werkende jongeren uit het deeltijds beroepssecundair onderwijs.

Premie kwalificerend werkplekleren voor ondernemingen

Door te kiezen voor een **premie voor de onderneming en niet voor een RSZ-korting** komen ook zelfstandigen zonder personeel in aanmerking³ en blijven de maatregelen in beheer van de Vlaamse administratie. Dit verhoogt de beheersbaarheid en efficiënte monitoring van deze maatregel. De Vlaamse overheid krijgt een duidelijk zicht op de ondernemingen, de vestigingen, de betrokken lerenden en de gevolgde opleidingen⁴.

Financiële prikkels zijn voor ondernemingen een belangrijke drempelverlagende maatregel om alternerende opleidingen te (blijven) organiseren⁵. De aanvraag van de verschillende incentives in het kader van duale en alternerende opleidingen wordt als administratieve last ervaren door 44% van de bevroegde ondernemingen. Daarom wordt verhoogde transparantie over mogelijke incentives, eventueel in combinatie met automatische toekenning van de financiële vergoedingen, aanbevolen⁶. De hervorming naar één premie voor de onderneming komt tegemoet aan de gewenste administratieve en/of procedurele vereenvoudiging, en bij de uitvoering wordt een automatische aanvraagprocedure van de premie voor ondernemingen voorzien. Zo maken we voor de alternerende opleidingen in secundair onderwijs gebruik van de overeenkomsten die in het kader van de desbetreffende regelgeving geregistreerd dienen te worden bij de Vlaamse administratie. We zorgen bij de verdere operationele uitwerking steeds voor een maximale automatisering en waar mogelijk administratieve verlichting van de aanvraag- en toekenningsprocedure.

De premie kwalificerend werkplekleren wordt eenmaal per schooljaar een premie per lerende. De Vlaamse regering bepaalt de aanvraagprocedure, de toekenning en de hoogte van de premie bij besluit.

Kwalificerend traject met minstens 50% werkplekleren

In tegenstelling tot de ruimer toegepaste mentorkorting vandaag; heeft deze nieuwe premie voor ondernemingen een duidelijke **focus met betrekking tot de opleidingstrajecten** waarvoor deze premie ingezet wordt: **onderwijs- of beroepskwalificerende opleidingstrajecten, met minstens 50% van de totale opleidingstijd ingevuld op de werkplek.**

Werkplekleren wordt steeds meer naar waarde geschat in het Vlaamse opleidingslandschap. In Vlaanderen kreeg leren op de werkplek vanaf 2019 een nieuwe plaats in het opleidingslandschap met uitrol van duaal leren in het secundair onderwijs. De Vlaamse overheid maakt vanaf september 2022 duaal leren ook in het volwassenenonderwijs mogelijk. Ook de opleidingen binnen het stelsel Leren en Werken zijn kwalificerend en kennen een groot aandeel werkplekleren. Deze opleidingen worden ingekanteld in duaal leren met het schooljaar 2025-2026 als eindpunt van deze transitie⁷. De opleiding HBO5 Verpleegkunde kent eveneens een intens aspect leren op de werkplek en leidt toe naar een onderwijskwalificatie. Daarnaast kunnen binnen beroepskwalificerende trajecten⁸ ook opleidingen met een groot aandeel leren op de werkplek worden aangeboden.

De waarde van werkplekleren wordt onderlijnd vanuit academische hoek (IDEA Consult, 2020). De ervaring op de werkplek biedt een sterke leeromgeving voor het aanleren van zowel specifieke professionele vaardigheden, als zogenaamde “soft skills” (OECD, 2010). Door specifieke vaardigheden op de werkvloer te leren, sluiten de aangeleerde vaardigheden vaker aan bij de noden van werkgevers (Cedefop, 2016). De combinatie van werken aan jobspecifieke en algemene vaardigheden komt de inzetbaarheid van deze jongeren ten goede (Kuczera, 2017).

Kwaliteitsvolle begeleiding

³ De Witte en Verhaest geven in hun onderzoek ‘Duaal leren in Vlaanderen: kansen en gevaren’ (2019) aan dat het een meerwaarde zou zijn indien de mentorkorting toegankelijker zou zijn voor kleine KMO's. Nu is deze niet toegankelijk voor KMO's zonder personeel aangezien deze geen RSZ-bijdragen dienen te betalen waarop de vermindering van toepassing is.

⁴ Dit is vandaag niet het geval voor de mentorkorting.

⁵ Evaluatie van het decreet tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen (HIVA, 2020).

⁶ (HIVA, 2020).

⁷ Mededeling aan de Vlaamse Regering van 18 december 2020.

⁸ Decreet betreffende het kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten op basis van een gemeenschappelijk kwaliteitskader, 26/04/2019.

De premie kwalificerend werkpleklersen zet in op de kwaliteit van het opleidingstraject via begeleiding op de werkvloer door een **mentor die een mentoropleiding heeft gevolgd**. De mentoropleiding is een concreet en laagdrempelig initiatief dat niet alleen bijdraagt aan de coachende kwaliteiten van de mentor, maar ook de opleidingscapaciteit en de leercultuur in de onderneming versterkt (SERV, 2017; Lavrentieva et al., 2019). Leerlingen stellen vragen en stimuleren op die manier een reflectieve aanpak (OECD, 2010) en de leerbereidheid bij andere werknemers (Asgar, Iftkhar en Akhtar, 2016). Ook de Europese Commissie (2013) benadrukt de meerwaarde van leren op de werkplek als hefboom voor organisatorisch leren: mentoren op de werkvloer ontwikkelen hun vaardigheden als trainers én ontwikkelen nieuwe kennis omdat de leerlingen nieuwe perspectieven en uitdagingen naar boven brengen. Zo wordt de kwaliteit van de werkplek als krachtige leeromgeving versterkt.

De intensiteit van aanwezigheid van de lerende op de werkvloer vraagt aan de mentor binnen de onderneming een investering om de lerende kwalitatief te begeleiden. Deze stemt inhoudelijk af met de opleidingsverstrekker wat geleerd wordt op de werkvloer en wat in het opleidingscentrum. Van de mentor wordt door de opleidingsverstrekker input verwacht voor de evaluatie van de lerende.

Leerlingenpremie alternerende opleiding

Anderzijds biedt dit ontwerpdecreet een rechtsgrond voor de leerlingenpremie alternerende opleiding (verder: 'leerlingenpremie'). Deze leerlingenpremie wil leerlingen in alternerende opleidingen stimuleren hun jaar succesvol te beëindigen, en beloont de leerlingen voor hun engagement. Wanneer deze leerling met een overeenkomst in het kader van een alternerende opleiding⁹ 4 maanden leert op een werkplek, én deze leerling het schooljaar met studievoortgang beëindigt, kan de leerling aanspraak maken op een leerlingenpremie.

De leerlingenpremie wordt éénmaal per schooljaar uitgekeerd. De Vlaamse Regering bepaalt de aanvraagprocedure, toekenning en de hoogte van de leerlingenpremie alternerende opleiding.

Beide premies: Geen leeftijdsvoorwaarden

Leeftijd van de lerende is niet langer een voorwaarde voor de toekenning van de incentive. De huidige start- en stagebonus is beperkt tot wie als minderjarige instapt in alternerend leren of duaal leren, de mentorkorting is beperkt tot min-26-jarigen. Deze maatregelen zijn nog ontstaan in het kader van "jongeren(banen)plannen". Ze gaan voorbij aan de realiteit van levenslang leren, de vele zij-instromers die op latere leeftijd nog starten met een (knelpunt)opleiding en de huidige populatie binnen alternerend leren. De premie kwalificerend werkpleklersen werkt discriminatie op basis van leeftijd weg. De leerlingenpremie volgt dezelfde logica, zij het beperkt tot de doelgroep van leerlingen in het kader van een alternerende opleidingen in het secundair onderwijs.

Focus op behalen diploma secundair onderwijs

Beide premies richten zich op leerwerkplekken voor lerenden in een opleiding tot Vlaamse KwalificatieStructuur niveau 4. De focus wordt gelegd op het terugdringen van de laaggeschooldheid of het behalen van een diploma secundair onderwijs via de methodiek van intensief werkpleklersen. Een uitzondering zal gemaakt worden (bij besluit) voor de HBO5-opleiding verpleegkunde die uitgevoerd wordt door opleidingsinstellingen van het secundair onderwijs.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor de artikelsgewijze bespreking van het ontwerpdecreet verwijzen we naar de bijgevoegde memorie van toelichting.

⁹ De overeenkomsten zoals vermeld in artikel 3 van het decreet van 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleiding.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Dit ontwerpdecreet heeft geen impact op het algemene niveau van de Vlaamse Overheid, Er is een verschuiving in 2022 en 2023 van een onbenut gedeelte van het beleidskrediet van een af te schaffen maatregel naar het apparaatskrediet voor de ontwikkeling van de beheerstoepassing.

Vanaf 2024 worden de beleidskredieten van de incentives voor werkplekieren die dit voorontwerp van decreet opheft, geheroriënteerd naar de nieuwe premie kwalificerend werkplekieren voor ondernemingen en de leerlingenpremie alternerende opleiding. De hoogte van de premies wordt bepaald in het uitvoeringsbesluit. Het basisbedrag voor de ondernemingen en de leerlingenpremie alternerende opleiding zijn van dezelfde grootteorde als de incentives dit ondernemingen en leerlingen vandaag ontvangen in het kader van leren op de werkplek. (de start- en stagebonus, de mentorkorting, en de doelgroepvermindering voor leerlingen alternerende opleiding en de doelgroepvermindering voor deeltijds werkende jongeren uit het deeltijds beroepsonderwijs.

Inspectie Financiën gaf een positief advies voor het ontwerp van decreet op voorwaarde dat er voldoende budgettaire vrijheidsruimte gecreëerd wordt in het bepalen van de hoogte van de premies. De hoogte van de premies wordt vastgelegd in het uitvoeringsbesluit bij het decreet. De premie voor ondernemingen zal in het uitvoeringsbesluit aangepast worden, opdat met deze voorwaarde rekening gehouden wordt.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Dit ontwerpdecreet heeft geen impact op het algemene niveau van de Vlaamse Overheid, zowel op het niveau van het aantal personeelsleden als op het aantal VTE's.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Niet van toepassing.

4. VERDER TRAJECT

Na de principiële goedkeuring van het ontwerpdecreet wordt het voorgelegd voor advies aan de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). Het ontwerpdecreet wordt eveneens voorgelegd aan het Vlaams Partnerschap Duaal Leren.

Daarnaast wordt er eveneens advies gevraagd aan de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens.

Ten slotte wordt het voorontwerp voor advies aan de Raad van State voorgelegd.

De opstart van de premie kwalificerend werkplekieren voor ondernemingen en de leerlingenpremie alternerende opleiding is voorzien op 1 september 2023. Voor de verdere uitwerking van de opstart worden in de volgende fase de nodige uitvoeringbesluiten opgesteld.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet over de premie kwalificerend werkplekieren voor ondernemingen en de leerlingenpremie alternerende opleiding en aan de bijhorende memorie van toelichting;
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor werk:
 - 2.1. te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), het Vlaams Partnerschap Duaal Leren en de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor);
 - 2.2. te gelasten de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens om advies te verzoeken inzake het ontwerp van decreet, conform artikel 10/4, §1, van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer;
 - 2.3. te machtigen te beoordelen of voornoemde adviezen aanleiding kunnen geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst;
 - 2.4. te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, zoals bepaald in artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemde adviezen geen aanleiding geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw,

Hilde CREVITS

Bijlagen:

- Voorontwerp van decreet
- Memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet;
- Het advies van de inspecteur van financiën op 24/03/2022.